

Några ändringar i vapenlagen

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2014/15:108 Några ändringar i vapenlagen. I betänkandet behandlas även tre motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i vapenlagen.

Lagändringarna innebär att kravet på märkning av vapen eller vapendelar vid införsel till Sverige begränsas till införsel från länder utanför EU. Dessutom införs en bestämmelse om att Polismyndigheten får ta ut avgifter för prövning av ansökningar enligt vapenlagen eller föreskrifter som meddelas med stöd av vapenlagen. Regeringen ska få meddela föreskrifter om storleken på avgifterna.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2015.

Med anledning av motionsyrkandena föreslår utskottet tre tillkännagivanden till regeringen.

- Regeringen bör, för att undanröja de negativa konsekvenserna av att den inomeuropeiska märkningen tas bort, ta initiativ till åtgärder inom EU för att skapa spårbarhet för vapen som det handlas med inom EU.
- Regeringen bör se till att det införs ett digitalt vapenhandlarregister som är integrerat med polisens vapenregister.
- Regeringen bör se till att det införs ett digitaliserat arkivsystem för vapendeklarationer i syfte att underlätta för vapenhandlare att deklarerera permanent in- och utförsel av vapen till och från landet.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Några ändringar i vapenlagen	5
Spårbarhet för vapen	6
Digitalt vapenhandlarregister	7
Digitaliserat arkivsystem för vapendeklarationer	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Propositionen	11
Följdmotionen	11
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Några ändringar i vapenlagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67). Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:108.

2. Spårbarhet för vapen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör ta initiativ till åtgärder inom Europeiska unionen för att skapa spårbarhet för vapen som det handlas med inom Europeiska unionen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:3078 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1.

3. Digitalt vapenhandlarregister

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör se till att det införs ett digitalt vapenhandlarregister. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:3078 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2.

4. Digitaliserat arkivsystem för vapendeklarationer

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör se till att det införs ett digitaliserat arkivsystem för att underlätta för vapenhandlare att deklarerera permanent in- och utförsel av vapen ur landet. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:3078 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3.

Stockholm den 19 maj 2015

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeröth (SD), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (FP), Andreas Carlson (KD) och Lawen Redar (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2014/15:108 Några ändringar i vapenlagen.

Förslaget till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Med anledning av propositionen har tre motionsyrkanden väckts. Förslagen i motionsyrkandena återges i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Några ändringar i vapenlagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Bakgrund

Den 18 juni 1991 antog rådet direktiv 91/477/EEG om kontroll och förvärv av vapen (vapendirektivet). Direktivet, som trädde i kraft den 1 januari 1993, innehåller bestämmelser om en delvis harmonisering av lagstiftningen om skjutvapen och om förutsättningar för förflyttning av vapen inom EU. Den svenska vapenlagstiftningen är anpassad till vapendirektivet (se prop. 1995/96:52).

I maj 2008 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/51/EG om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (ändringsdirektivet). I ingressen till ändringsdirektivet anges att dess syfte bl.a. är att anpassa vapendirektivet till bestämmelserna i FN:s vapenprotokoll för att möjliggöra gemenskapens anslutning till protokollet.

Vapenprotokollet godkändes av EU den 11 februari 2014 genom rådets beslut 2014/164/EU och trädde i kraft den 3 april 2014. Vapenprotokollet kompletterar FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet. Artikel 2 j i konventionen innehåller i en regel om regional organisation för ekonomisk integration. Regeln innebär att vid tillämpningen av de bestämmelser i vapenprotokollets som omfattas av EU:s behörighet ska EU betraktas som en part. Detta får till följd att kravet på märkning enligt artikel 8.1 b i vapenprotokollet endast ska tillämpas vid införsel av skjutvapen till en medlemsstat inom EU från ett tredjeland och inte vid införsel till en EU-medlemsstat från en annan EU-medlemsstat.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att kravet på märkning av vapen eller vapendelar vid införsel till Sverige inte ska gälla vid införsel från en medlemsstat inom EU. Som skäl för förslaget anför regeringen att eftersom FN:s vapenprotokoll numera är en del av EU-rätten får medlemsstaterna endast kräva märkning vid införsel från tredjeland. Det nuvarande märkningskravet enligt 2 a kap. 7 § vapenlagen (1996:67) gäller oavsett om införseln till Sverige sker från en medlemsstat inom EU eller från tredjeland.

Vidare föreslår regeringen att en bestämmelse ska införas om att Polismyndigheten får ta ut avgifter för prövning av ansökningar enligt vapenlagen eller föreskrifter som meddelas med stöd av vapenlagen. Regeringen föreslås få meddela föreskrifter om storleken på avgifterna. Som skäl för förslaget anför

regeringen att de nuvarande avgifter som tas ut enligt vapenförordningen grundar sig på ett generellt riksdagsbemyndigande från 1990 för ansöknings- och expeditionsavgifter vid statliga myndigheter (prop. 1989/90:138, bet. 1989/90:FiU38, rskr. 1989/90:289). Numera ska dock normgivningsbemyndiganden ges i lag (prop. 2009/10:80 s. 221). Därför bör det införas bestämmelser i vapenlagen som dels anger att Polismyndigheten får ta ut en avgift för prövning av auktorisation, dels bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter om storleken på avgiften.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som står mot regeringens lagförslag. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen, bl.a. att FN:s vapenprotokoll numera är en del av EU-rätten och EU:s medlemsstater därför får kräva märkning endast vid införsel från tredjeland, bör anta lagförslagen. Utskottet ser dock en risk för att den ordning som föreslås får negativa konsekvenser för bekämpningen av illegala vapen. Utskottet föreslår därför i de följande avsnitten vissa åtgärder för att minska dessa negativa konsekvenser.

Spårbarhet för vapen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör ta initiativ inom EU för att skapa spårbarhet för vapen som det handlas med inom EU.

Motionen

I motion 2014/15:3078 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 anförs att regeringen bör ta initiativ till åtgärder inom EU för att skapa spårbarhet för vapen som det handlas med inom EU.

Bakgrund

Artikel 4.1 och 4.2 i det tidigare nämnda ändringsdirektivet innehåller bestämmelser om märkning av skjutvapen. Enligt artikel 4.1 ska medlemsstaterna se till att alla skjutvapen eller delar till skjutvapen som släpps ut på marknaden antingen har märkts eller registrerats i enlighet med direktivet eller gjorts obrukbara. Den närmare regleringen av märkning av skjutvapen finns i artikel 4.2. Enligt den bestämmelsen ska medlemsstaterna, för att kunna identifiera och spåra alla monterade skjutvapen, kräva att varje vapen förses med viss märkning i samband med tillverkningen. Medlemsstaterna ska vidare se till att varje enskild förpackning med komplett ammunition märks. Slutligen innebär

ändringsdirektivet att om ett skjutvapen förs över från en statlig depå till permanent civilt bruk ska medlemsstaterna se till att vapnet förses med en lämplig unik märkning som gör att det är lätt att identifiera från vilket land överföringen skett. Ändringsdirektivet innehåller således bestämmelser om märkning som motsvarar vapenprotokollets krav om dels märkning av skjutvapen vid tillverkning, dels märkning av skjutvapen som överläts från staten till annan för permanent civilt bruk. Däremot saknas det bestämmelser i ändringsdirektivet som motsvarar vapenprotokollets krav om märkning vid import av skjutvapen.

Europeiska kommissionen har i samband med en utvärdering av vapendirektivet under 2014 (Evaluation of the Firearms Directive – Executive summary) föreslagit vissa åtgärder för att bl.a. förbättra spårbarheten för vapen. Några åtgärder som behandlas är frågan om möjligheten att harmonisera medlemsstaternas bestämmelser om märkning m.m. och att länka samman de olika medlemsstaternas nationella vapenregister.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser risker med den avreglering av kraven på märkning av vapen vid införsel som följer av den proposition som behandlas i detta betänkande. För att motverka detta bör arbetet med att öka spårbarheten inom EU öka. Utskottet ser positivt på det arbete som aktualiserats av kommissionen på detta område men anser samtidigt att det är viktigt att Sverige driver på detta arbete inom EU. Utskottet anser därför att regeringen, för att undanröja de negativa konsekvenserna av att kravet på märkning vid införsel från en annan medlemsstat tas bort, bör ta initiativ till åtgärder inom EU för att skapa spårbarhet för vapen som det handlas med inom EU. Utskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att riksdagen med bifall till motion 2014/15:3078 (M, C, FP, KD) yrkande 1 tillkännager för regeringen vad som anføres ovan.

Digitalt vapenhandlarregister

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör se till att det införs ett digitalt vapenhandlarregister som är integrerat med polisens vapenregister.

Motionen

I motion 2014/15:3078 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2 efterfrågas ett digitalt vapenhandlaregister som är integrerat med polisens nya vapenregister. Enligt motionärerna registrerar i dag flertalet vapenhandlare vapen i en inbunden bok som tillhandahålls av polisen, vilket begränsar möjligheterna att kontrollera och spåra vapen.

Bakgrund

Av ändringsdirektivet artikel 4.4 första stycket (rådets direktiv 2008/51/EG om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen) framgår att medlemsstaterna senast den 31 december 2014 ska föra ett centraliserat eller decentraliserat datoriserat register som garanterar behöriga myndigheter tillgång till de register där varje skjutvapen som omfattas av detta direktiv registreras. Av artikel 4.4 andra stycket framgår att alla vapenhandlare ska vara skyldiga att under hela sin yrkesverksamma tid föra ett register där alla skjutvapen som omfattas av direktivet och som de tagit emot eller lämnat registreras tillsammans med uppgifter som gör det möjligt att identifiera och spåra skjutvapnet, särskilt uppgifter om typ, märke, modell, kaliber och serienummer samt leverantörens och förvärvarens namn och adress. Ändringsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom proposition 2010/11:72 som antogs av riksdagen i april 2011 (bet. 2010/11:JuU17, rskr. 2010/11:210).

Av 5 kap. 5 § vapenförordningen (1996:70) framgår bl.a. att handlares förvärv av skjutvapen ska ske efter skriftlig rekvisition och att handlaren ska föra en särskild inköpsförteckning över rekvisitionerna. Av 6 § i samma kapitel följer att handlaren är skyldig att föra anteckningar i särskild försäljningsförteckning över försålda skjutvapen. Av 7 § 3 i kapitlet framgår att Polismyndigheten får meddela föreskrifter om hur förteckningarna ska föras och vilka handlingar som ska bifogas sådana förteckningar. Rikspolisstyrelsen har utfärdat föreskrifter och allmänna råd om inköps- och försäljningsförteckningar (RPSFS 2000:30). Av dessa framgår vilka uppgifter inköps- och försäljningsförteckningar ska innehålla.

I redovisningen av ett regeringsuppdrag (dnr RKP 060-7828/12, dnr STY 2013-3) konstaterar Rikspolisstyrelsen och Tullverket att flertalet svenska vapenhandlare i dag registrerar vapen i en inbunden bok som tillhandahålls av polisen. Enligt myndigheterna begränsar denna otidsenliga bokföring möjligheten till kontroll och spårning av vapen, varför det bör utvecklas ett gemensamt digitalt vapenhandlarregister som kan integreras med polisens nya register.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att det är angeläget att vapenhandlares skyldighet att registrera de vapen som de hanterat genomförs på ett sätt som ger bästa möjliga förutsättningar för att t.ex. kunna spåra vapen som använts vid brott. Utskottet anser därför att regeringen bör se till att det införs ett digitalt vapenhandlarregister som är integrerat med polisens vapenregister. Utskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att riksdagen med bifall till motion 2014/15:3078 (M, C, FP, KD) yrkande 2 tillkännager för regeringen vad som anförs ovan.

Digitaliserat arkivsystem för vapendeklarationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör se till att ett digitaliserat arkivsystem för vapendeklarationer införs för att underlätta för vapenhandlare att deklarerera permanent in- och utförsel av vapen till och från landet.

Motionen

I motion 2014/15:3078 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3 anfördes att ett digitaliserat arkivsystem för vapendeklarationer bör införas. Ett sådant system, som saknas i dag, skulle underlätta för vapenhandlare att deklarerera permanent in- och utförsel av vapen till och från landet och förbättra möjligheterna att spåra vapen.

Bakgrund

Bestämmelser om införsel och utförsel av vapen finns i vapenlagen (1996:67) och vapenförordningen (1996:70). Av 2 kap. 1 § vapenlagen framgår att det krävs tillstånd för att föra in skjutvapen eller ammunition till Sverige. Tillståndsmyndighet är Polismyndigheten. Utförsel av skjutvapen eller ammunition från Sverige till ett annat land inom EU respektive EES-området, s.k. överföring, regleras i 6 kap. 1 § vapenförordningen. Polismyndigheten är tillståndsmyndighet även här.

Av 1 § förordning (2006:527) om uppgiftsskyldighet för Tullverket om införsel av eller utförsel av skjutvapen följer att Tullverket är skyldigt att lämna uppgifter till Polismyndigheten om skjutvapen som förs in eller ut ur Sverige.

Vid införsel och utförsel av vapen och ammunition ska en anmälan i form av en vapendeklaration göras till Tullverket. Denna skyldighet att framgå av 4 § andra stycket lag (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen. När det gäller införsel från eller utförsel till ett område utanför EU:s tullområde framgår skyldigheten av de allmänna bestämmelserna om import och export i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen.

Tullverket har informerat om att de uppgifter som kommer Tullverket till del genom vapendeklarationerna inte införs i något samlat register.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det vore värdefullt med ett digitaliserat arkivsystem för vapendeklarationer. Ett sådant system torde förutom att underlätta vapenhandlarnas arbete även påtagligt förbättra möjligheterna

till kontroll, vapenspåring och annan uppföljning av in- och utförelse av vapen. Utskottet anser att regeringen därför bör se till att ett digitaliserat arkivsystem för vapendeklarationer införs. Utskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att riksdagen med bifall till motion 2014/15:3078 (M, C, FP, KD) yrkande 3 tillkännager för regeringen vad som anförs ovan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:108 Några ändringar i vapenlagen:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67).

Följdmotionen

2014/15:3078 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till åtgärder inom Europeiska unionen för att skapa spårbarhet för vapen som det handlas med inom Europeiska unionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se till att ett digitalt vapenhandlarregister införs.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se till att ett digitalt system införs för att underlätta för vapenhandlare att deklarerera permanent in- och utförsel av vapen ur landet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs i fråga om vapenlagen (1996:67)

dels att 2 a kap. 7 § och 11 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 19 §¹, och närmast före 2 kap. 19 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Avgifter

19 §

Polismyndigheten får ta ut avgifter för prövning av ansökningar enligt denna lag eller föreskrifter som meddelas med stöd av denna lag.

2 a kap.

7 §²

Den som för in vapen eller vapendelar som anges i 2 och 3 §§ till Sverige ska senast inom en månad efter införseln se till att föremålet har en unik märkning med identifikationsnummer eller annan uppgift som gör det möjligt att identifiera det. Märkningen ska också visa att föremålet har förts in till Sverige och året för införseln.

Den som för in vapen eller vapendelar som anges i 2 och 3 §§ till Sverige från en stat utanför Europeiska unionen ska senast inom en månad efter införseln se till att föremålet har en unik märkning med identifikationsnummer eller annan uppgift som gör det möjligt att identifiera det. Märkningen ska också visa att föremålet har förts in till Sverige och året för införseln.

Första stycket gäller inte den som tillfälligt, under högst tre månader från dagen för införseln, för in vapen eller vapendelar till Sverige för

1. användning vid jakt eller tävlingsskytte,
2. reparation, översyn, service eller värdering,
3. utställning eller mäsas,
4. resa genom landet, eller
5. användning av företrädare för en annan stats myndighet vid tillfällig tjänstgöring i landet.

¹ Tidigare 2 kap. 19 § upphävd genom 2014:591.

² Senaste lydelse 2011:467.

11 kap.

1 §³

Regeringen får meddela föreskrifter om *att*

a) denna lag eller vissa föreskrifter i lagen ska tillämpas även i fråga om andra föremål än sådana som anges i 1 kap. 2 och 3 §§, om föremålen är särskilt ägnade att användas vid brott mot någons liv, hälsa eller personliga säkerhet,

b) anslagsenergin eller utgångshastigheten hos en projektil från ett skjutvapen ska understiga ett visst värde eller att vapnet ska vara konstruerat på ett visst sätt för att vapnet ska anses vara effektbegränsat enligt 2 kap. 1 §,

c) bestämmelserna om tillstånd i 2 kap. 1 § inte ska gälla innehav av skjutvapen som lämnats över från staten till

– statliga tjänstemän eller personer som tillhör det militära försvaret, räddningstjänsten, Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen,

– den som för statens räkning tillverkar krigsmateriel, eller

– frivilliga försvarsorganisationer,

d) tillstånd ska krävas för överföring av skjutvapen eller ammunition från Sverige till ett annat land,

e) den som avser att föra ut ett skjutvapen från Sverige eller lånar ut ett skjutvapen till någon som är fast bosatt i ett annat land och inte ska använda vapnet endast i Sverige, ska anmäla detta till Polismyndigheten, *och*

f) denna lag inte ska gälla i fråga om skjutvapen och ammunition som en företrädare för en annan stats myndighet medför vid

Regeringen får meddela föreskrifter om

a) *att* denna lag eller vissa föreskrifter i lagen ska tillämpas även i fråga om andra föremål än sådana som anges i 1 kap. 2 och 3 §§, om föremålen är särskilt ägnade att användas vid brott mot någons liv, hälsa eller personliga säkerhet,

b) *att* anslagsenergin eller utgångshastigheten hos en projektil från ett skjutvapen ska understiga ett visst värde eller att vapnet ska vara konstruerat på ett visst sätt för att vapnet ska anses vara effektbegränsat enligt 2 kap. 1 §,

c) *att* bestämmelserna om tillstånd i 2 kap. 1 § inte ska gälla innehav av skjutvapen som lämnats över från staten till

– statliga tjänstemän eller personer som tillhör det militära försvaret, räddningstjänsten, Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen,

– den som för statens räkning tillverkar krigsmateriel, eller

– frivilliga försvarsorganisationer,

d) *att* tillstånd ska krävas för överföring av skjutvapen eller ammunition från Sverige till ett annat land,

e) *att* den som avser att föra ut ett skjutvapen från Sverige eller lånar ut ett skjutvapen till någon som är fast bosatt i ett annat land och inte ska använda vapnet endast i Sverige, ska anmäla detta till Polismyndigheten,

f) *att* denna lag inte ska gälla i fråga om skjutvapen och ammunition som en företrädare för en annan stats myndighet medför

³ Senaste lydelse 2014:591.

tillfällig tjänstgöring i Sverige eller
vid resa för tjänsteändamål genom
Sverige.

vid tillfällig tjänstgöring i Sverige
eller vid resa för tjänsteändamål
genom Sverige, *och*
*g) storleken på de avgifter som
får tas ut enligt 2 kap. 19 §.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.